

VYHLASOVATEĽ, ODBORNÝ GARANT A HLAVNÝ FINANČNÝ PARTNER

Národné osvetové centrum, Bratislava

FINANČNÝ PARTNER

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

ORGANIZAČNÝ GARANT

Mestské kultúrne stredisko Šaľa

ODBORNÁ POROTA

PhDr. Ľubomír Šarik
MgA. Pavel Skála
Mgr. art. Silvia Vollmann
Mgr. art. Peter Tilajčík, ArtD.
Mgr. art. Katarína Hitzingerová, ArtD.

DETSKÉ FÓRUM

Mgr. Kristína Šimková

Premietanie krátkeho strihové filmu k 70. výročiu Národného osvetového centra
Foyer DK Šaľa

ODBORNÝ GARANT A HLAVNÝ PARTNER

ORGANIZAČNÝ GARANT

SPOLUUSPORIADATELIA

MEDIÁLNI PARTNERI

javisko.sk

SPONZORI

Listy Tácie #5

VYDALO: Mestské kultúrne stredisko v Šali v spolupráci s Národným osvetovým centrom

ADRESA: SNP 16, 927 01 Šaľa, tel.: 031/ 770 4051

REALIZAČNÝ TEAM: MsKS, Šaľa, Realxpo, s. r. o.

REDAKCIA: Alexandra Štefková, Michelle Dзамková, Ivan Al'akša,
Laura Kurucová (Gymnázium Šaľa), Kristína Sudorová (Gymnázium Šaľa)

FOTO: Robert Pákozdy

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Josei Studio

NÁKLAD: 250 ks, nepredajné

ROK VYDANIA: 2024

Listy Tácie #5

ZLATÁ PRIADKA

SOBOTA 8. JÚN 2024

ROZMANITOSŤ V MNOHOСТИ

Svet detstva v súčasnosti prináša na javiská divadiel hraných deťmi témy, úpravy a adaptácie odrážajúce zničujúci pohľad na existenciu dieťaťa vo svete problémov dospelosti. Odráža sa v nich autentická skúsenosť s vlastnou identifikáciou, problémami s dospelými, učiteľmi či rodičmi ako i brutálne a drastické východiská ohrozujúce aj život jednotlivca.

Nie sú to témy vhodné pre detské javisko? Ale skutočný svet šikany, vylúčenia jednotlivcov zo skupiny, alebo manifestačné prijatie do kruhu narcistických manipulátorov je skúsenosť, ktorú mladí ľudia zažívajú. Okrem toho sa na javisko hrané deťmi dostávajú tradičné rozprávkové príbehy výrazne poznačené vstupmi tvorcov do štruktúry predlohy. Dôvod je prozaický.

Schopnosti detí najlepšie spozná pedagóg, režisér či iný tvorca. Práca s detským kolektívom rôzneho veku je náročná a postupuje metodicky malými krokmi. Kolektívne súzvučie v inscenácii obnažuje náročnú prácu inscenátorov. A nie len dospelých, ale aj detských interpretov. A dnešné deti poznajú a pomenúvajú problémy, ktoré ich ťažia. Práve aktuálnosť a spoluprácu prezentovalo divadlo hrané deťmi v mnohých polohách. Aj tradičný príbeh bo ozvláštnený, aby javiskovo zaujal svojou obraznosťou. Pútavá bola pluralitná pestrosť divadelných žánrov či javiskových realizácií. Témy o inakosti, imigrácii, úvahách o samovražde, nepochopení dospelými – bytostne sa dotýkajú mladej generácie a ona chce o nich hovoriť svojím jazykom a svojou obrazovou predstavou. A čo najmenší? Priniesli na javisko spontánnu detskú hravosť a autenticitu. A to je príznakom šírky záberu tvorcov divadla hraného deťmi do tohtoročnej Zlatej Priadky v Šali.

PhDr. Ľubomír Šárik
predseda poroty

Rozprávka z kufríka

Divadielko pri ZŠ s MŠ, Poráč
Réžia: Janka Dupčáková

MAJME SA RADI TAKÍ, AKÍ SME

Poslednou inscenáciou tohtoročnej Zlatej priadky bola Rozprávka z kufríka. Prinieslo nám ju Divadielko pri MŠ a ZŠ, Poráč. Režisérka si zvolila ako základné východisko detské hry a poskladala z nich tvar, ktorý aj cez svoju krátku formu komunikoval dôležité poslanstvo. Výtvarne bola inscenácia veľmi umne a minimalisticky ohraničená. Jednoduché čierne kostýmy, ktoré nerušili a mohli byť vrstvené ďalším oblečením, pomáhali udržať jednotný tvar. Jednotlivé kostýmové komponenty detských hercov neobmedzovali, práve naopak im dodávali slobodu a možnosť jednoduchej premeny prostredníctvom znaku. Z jedného kufríka nám vyskočili včely, medveď, vlk, lienka... a znázornili celý les.

Rozprávka z kufríka bola kolážou riekaniek, detských pesničiek a najmä hier. Hra ako základná stavebná zložka tejto inscenácie bola efektným a príjemným javiskovým prostriedkom. Predstavila nám príbeh, ktorý síce nebol vrstevnatý, ale vo svojej priamočiarosti a poslanstve otvorený divákovi. Detskí herci a herečky napriek svojmu veku spolupracovali a sledovali navzájom svoje konanie. Boli súrodým súborom, ktorý naplno zvládali nielen sólové, ale aj synchronizované akcie. Režisérka pracovala aj s aktualizáciami textovými prvkami, ktoré boli vkusne vsunuté do detského jazyka a dokázali pobaviť aj dospelé publikum. A tento moment je potrebné vyzdvihnúť, lebo tým bolo na vťiahnuté do deja tejto inscenácie nielen detské, ale aj dospelé publikum. Humorne zvolená pieseň Zelená je tráva tiež podporila tento fakt.

Detská divadelná inscenácia Rozprávka z kufríka je zaujímavým výletom do detskej hravosti a tvorivosti, ktorá sa vďaka zvolenému inscenačnému tvaru nevytráca, ale prechádza aj na obecnosť naprieč generáciami.

Peter Tilajčík

Čo na to detská porota?
„Lienka chcela byť krásna.“ „Aj muchotrávka chcela byť krásna.“ „Boli zlatí.“ „Trošku nuda.“ „Hra o lienke, ktorá chcela byť iná lebo sa jej nepáčila farba, potom sa jej to podarilo s muchotrávkou., že si vymenili farby, ale ostatným chrobákom sa to nepáčilo, tak sa to snažili vrátiť a uvedomili aké sú jedinečné a vzácne.“ „Typická bájka od Ezopa, ktorá hovorí o tom, že sa máme mať radi takí akí sme.“ „Prišlo dievča s kufrikom, zabudlo si niečo. Potom prišli herci a našli veci, kostýmy a každý bol vlastnou postavou a väčšinou sa hrali.“ „Ako vedia deti s náhodnými vecami z kufríka zahrať z neho divadlo.“ „Detská hra.“ „Bolo to predstavenie, ktoré zobrazovalo, že keď na seba zmeníme to, čo najviac neznášame, aj tak začneme na seba neznášať niečo iné. Každý je iný a nikto nie je dokonalý.“ „Deti sa hrajú a zároveň hrajú divadlo.“ „Detské hry.“ „Podľa predmetov v kufríku vymýšľali hry.“

Ako na... násť

DDS Lano, Bratislava
Réžia: Matej Čertík

Inszenácia Ako na...násť bratislavského detského divadelného súboru Lano priniesla na tohtoročnú Zlatú priadku sviežu, živú a vtipnú performatívnu generačnú výpoveď. Insčenačný tím pracuje s prázdny priestorom, preto zúženie javiska pomocou opony považujem za správne rozhodnutie (nielen z technických dôvodov pre zdynamizovanie pohybu na javisku, ale aj z koncepčných dôvodov, keďže opona je výrazným prvkom stand-up vizuálu).

Vtip a hravosť textu podporuje forma sketchovitosti a hudobno-tanečné prechody medzi jednotlivými výstupmi, ktoré pomáhajú udržiavať temporytmus celej inscenácie. Zvolenú formu dopĺňa prológ a epilóg s denníkovými zápismi samotných účinkujúcich, ktoré boli katarzným momentom v závere. Škoda len, že sa s vyznaniami nešlo hlbšie pod kožu.

Ako na...násť je text plný slovných vtipov, ktoré v rámci performatívneho konceptu s naratívnou formou členky a členovia súboru výstižne a presne ilustrujú v hraných situáciách. O vybavenosti súboru niet pochýb, sú presní, prirodzení, zohraní a dokážu ťažiť z vlastnej autenticity na javisku. Navyše – vedia, o čom hovoria. Áno, hovoria. Pretože aj naratívne divadlo je divadlo a DDS Lano to len potvrdzuje. Vytvorili originálny a úprimný manuál pre teenagerov, ale aj manuál pre ich rodičov. Preto sa mi len núka otázka, či by sa názov z Ako na...násť nemal upraviť na Ako na nás(ť), dokonale by to totiž vystihol :) Čo je ale dôležitejšie než samotný názov, je fakt, že DDS Lano ukázali, že im (snáď) ako jediným na tohtoročnej Zlatej priadke) nechýba nadhľad, ktorý je dnes tak veľmi dôležitý.

Silvia Vollmann

Čo na to detská porota?

„Mne sa páčilo, že nepoužívali mobily, ale baterky.“
„Áno to boli ich duše.“
„A tie červené svetielka bol akože ich tlkot srdca.“
„Ten záver, že dušičky im lietali, že chceli byť slobodní, alebo to mohli byť tie hviezdy, o ktorých hovorila tá baba.“
„Ja mám pocit, že koniec toho predstavenia – že to bola úplne na inú nôtu.“
„Mne sa páčili ako na konci robili tie srdiečka, to bolo pekné.“
„Ten záver bol taký kludný taký iný taký chill bro.“
„Dobré začatie dňa.“
„Dobré fóriky.“
„Ten chalan vysoký bol bohovský, aj to s tým mravcom invazívnym.“
„Ja som sa s ním chvíľku bavila a on bol v pohode, rozoznal hocijakého mravca, aj latinsky, on mi aj ukázal aké rôzne mravce sú.“
„Využili jeho vlastnosť aký je – bol vtipný.“
„Ja som nezažila tie tipy rodičov.“
„Tipy rodičov boli najlepšie.“ „Moja mama tiež prečo nejdeš von? - v tom som sa našla.“
„Energické, vtipné, pekne spolu fungovali, aj v kaskádach úplne pekne fungovali ako partia – všetci ako tím.“
„Je to autorské a keby sa niečo pokazilo – tak sa podržia.“
„Mne sa páčili tie predely, len mohli tie baby lepšie tancovať.“
„Mne to nevadilo.“ „Bolo to energické.“
„Ako spomalila aj pesnička, aj ako spomalili oni – tak vybrala by som niečo iné.“
„Tá téma mi bola blízka, bolo to ale zovšeobecnené.“
„Môj otec oveľa viac rozmaznáva moju mladšiu sestru napríklad.“ „Ja som sa v tom našla.“ „Úplne mi to pripomenulo.“
„Deti používajú tie výrazy, ale trochu to prehánali, až tak to nepoužívame.“
„Napríklad používame boomer, ale tam to bolo v každej vete, ale nerušilo ma to až tak, keďže si robili randu z viacerých vecí, nevadilo mi to.“
„Kiddo som v živote nepovedal, ale ten kid čo robí? „ ale ten chill dosť často používam.“

Ďaleko – blízko

Vaša banda, Žilina
Réžia: Barbora Juríčková a kol.

Hlavným prúžkovým témom letošnej Zlatej priadky sa môže zdať téma smrti. Je všudypriutná a rovnako tak ako narodenie je prirodzenou súčasťou našich životov. Všetchni sa s ňou stretávajú, všetky nás čaká. Ale čo keď k ní nedojdeme prirodzeným koloběhom života, čo keď nás objímá a my ji môžeme cítiť, vidieť, stáva sa hmatateľnou. Dýchá nám na záda, promlouvá k nám. Válka. Ať chceme alebo ne, odehráva sa. Bojujeme za niečo, niekoho. Za seba. Za život. Zpívame si, aby som ji prešli. Zpívame si, aby som zapomeneli. Zpívame si aby som souznili s ostatnými. Zpívame si aby som neslyšeli. Stačí nám spacák, karimatka, svetlo a plyšák. To všetko v batohu. Keď nezpívame, vzpomínáme. Na to krásne. Na detstvo. Na kamarády. Jsou blízko. A tak se i z dálky stává blízkost. Soubor Vaše Banda. Ze ZUŠ Ferka Špánih ze Žiliny pod vedením Barbory Juríčkové připravil inscenaci Ďaleko – Blízko na základě knihy Ostapa Slyvynského: Slovník vojny. Kniha složená z reálných rozhovorů utečenců z Ukrajiny souboru propůjčila nelehký materiál. Není jednoduché hrát o tak živých skutečnostech, které se dotýkají každého z nás. Soubor se toho však zhostil nadmíru dobře. Podařilo se mu dát každému příběhu potřebný prostor, každé slovo mělo své místo. Každý pohyb, každé gesto bylo použito naprosto vědomě. Nepotřebujeme reálné rekvizity zbraní, stačí nám knihy, papír, batohy, světlo a můžeme slyšet střelbu, vidět létající granáty, vidět záblesky výbuchů. A to vše v prázdném ale naplněném divadelně obsáhlém prostoru. Precizní práce se světlem a stínem, který se nestává jen stínem někoho, ale i de facto zhmotněním různých strachů, obav apod. Za inscenaci souboru velice děkuji.

Pavel Skála

Čo na to detská porota?

„Ako vojna poznačila rôznych ľudí.“ „ Ale neviem, ktorá.“
„Mysleli to tak všeobecne, že ako sa človek cíti, na ktorého území sa vyskytne vojna.“
„Všetci boli šedo oblečení, jediná farba, ktorá sa tam objavila bola krv.“
„Mali bundu, lebo čo si zoberete keď začnú sirény. Ako prvé bundu aby vám nebola zima.“
„Tá stužka prechádzala cez papierovú plachtu, možno to bola mapa, a tá krv, na území, na ktorom bola vojna.“
„Áno, ona ju mala všade aj na vlasoch.“
„Krásne to vypadalo, úžasne...“ „Že to vyzeralo úplne naozajstne.“
„To audio na konci mi to pokazilo, ja som mala zimomriavky celé predstavenie a čakala som celý čas na záver, a potom audio nahrávka.“
„Priestor využili naplno, boli všade, za divákom, na schodoch, pod javiskom, zaplnili celý priestor.“
„V príbehu boli v krajine zasiahnutou vojnou v jaskyni, v meste, v úkryte, na rande, v tábore utečeneckom, dome.“
„Prechody fungovali, všetci sme vedeli, že sme v nejakom inom priestore zrazu.“
„Hracia skrinka mi naháňala strach, tam ak na začiatku pískali to bolo ako z nejakého horroru.“
„Tie posledné audio nahrávky sa mi tam vôbec nehodili, bol si v strese, čo sa stane na konci a zrazu toto.“
„Strašne krásne robili s krvou.“
„Herecké výkony super, nemali problém s artikuláciou, pekne to zahrali.“
„Mne sa páčilo, že ako presne vedel kedy má vojsť cez ten exit.“
„Tie knihy dobre využili ako strelby, ako bombardovanie.“
„Ten význam slov – zabíja.“ „Používame to aj my, jak keby sa nič nestalo.“
„Tie vaky znázorňovali ako ich mali plné a ako putujú niekde stále a skrývajú sa pred vojnou.“
„To bolo strašidelné keď boli tie ruky na stenách -boli to myšlienky, strach z vojny.“
„Ja som bola smutná z toho predstavenia, ja som mala aj zimomriavky.“
„To s jaskyňou bol ďalší príbeh, že videl deti a oni mu nič nerobili, že to je niečo na čo nezabudne do konca života, to bolo niečo ako denník.“
„Ja som sa rozplakala keď tá baba čo spievala, keď povedala, že naposledy keď vyšla von bolo slnko a tá príroda.“
„Krásne veci, pre nás úplne normálne.“
„Celé to predstavenie bolo nádherné a išla by som si ho pozrieť znova.“
„Dost' to vyjadřili tým celým vystúpením, ten koniec tam s audionahrávkami bol zbytočný.“

Kolobeh

DDS Sabinky, Trnava

Réžia: Sofia Klebanová, Petra Sabová

DOBEHOL KOLOBEH TVOJ OBEH?

Inscenácia Kolobeh vytvorená z improvizácií spracováva tému plynutia času z rôznych uhlov pohľadu. Režisérky nadväzujúce na princíp polytematickej dekompozície, odstraňujú z tohto termínu polytematickosť a v princípe zostávajú pri dekomponovaní a skladaní akejsi predstavy o toku času.

Scénografiu tvorí prázdna scéna, na ktorej sa nachádza rebrík, ktorý sa v priebehu inscenácie variuje a mení svoju funkčnosť. Ak by sme sa zamerali na symboliku rebríka, mohli by sme ju komunikovať ako prostriedok, ktorý nám umožňuje dosiahnutie cieľov, či už v metaforickej alebo v reálnej podobe. Súbor nápadito využíva možnosti tejto rekvizity, ktorá je niekedy katafalkom, loďou alebo školskou katedrou. Stáva sa tak funkčnou scénografiou, ktorá nenásilne kooperuje s tvarom inscenácie. Ak by sme sa pristavili pri kostýmoch, mohli by sme ich interpretovať ako pseudofuturistický odev, odvolávajúci sa na použitie metallickej látky, ktorý sa odvoláva na večný tok času, ktorý neprestáva ani dnes ani zajtra a bude plynúť aj bez nášho vedomia a prítomnosti.

Zvuková zložka pracuje s citoslovcami a zvieracími zvukmi, ktoré sú mierne máľúce pri interpretácii inscenácie. Je možné nad nimi uvažovať ako prvými zvukmi, ktoré človek vydáva pri svojom narodení a následnom dospievaní, keď sa učí jazyk.

Režisérky si zvolili etablovaný princíp tvorby inscenácie a snažia sa z jednotlivých etúd/divadelných scénok poskladať záverečný tvar. Etudy by sme mohli rozdeliť na dve kategórie: školské, venujúce sa téme školy z pohľadu žiakov/žiačok i učiteľov/učiteľiek a absurdné situácie. Je zaujímavé sledovať generačný pohľad mladého súboru na život, ktorý sa principiálne nemení od zážitkov staršej generácie, len sa menia okolnosti a technológie okolo. Súbor je herecky vyrovnaný a je pozitívne, s akou vervou dokáže reagovať na partnerské dialógy. Miestami sa však stáva, že sklza do páťosu a prehrávania, ale darí sa im proti týmto nešvárom bojovať a zdolávať tieto neľahkosti.

Inscenácia Kolobeh prináša súčasné témy prerýte absurdnosťou života, ktoré sa režisérky snažia uchopiť a uzatvoriť do výsledného tvaru. Diskusia by sa však mohla viesť o tom, či by nebolo možné prevzatú tvorivú metódu rozvinúť a posunúť v interpretačnej aj inscenačnej rovine. Je však nutné podotknúť, že je tu evidentná snaha hľadania nových spôsobov inscenovania.

Peter Tilajčík

Čo na to detská porota?

„Boli tam rôzne prostredia - záhrada, zborovňa, more, poschodová posteľ, stôl, povala.“
„Nbolo to o tom, že sa nevedeli sa rozhodnúť kam pôjdu na školu, na strednú, na vysokú, a potom ako budú pracovať, či ich tá práca bude baviť.“
„Ten rebrík bol využitý ako loď, sedačka, stôl, rakva, katedra.“
„Papiere ako odpadky, cigareta, kryštály.“
„Nálepký STOP mohlo znamenať STOP rozprávania, poslušnosť.“
„Kostými boli dobre vybraté.“
„Ale prečo boli strieborné?“
„Možno boli na mimozemskej škole.“
„Kostým mi pripomínal vesmír, mimozemšťanov.“
„Hudbu si mohli vybrať inú, občas mi prekážala.“
„Ja som si tú hudbu ani nevšimol.“
„A tie samohlásky keď hovorili, to mala byť asi nejaká meditácia.“
„To na tej lodi bud' bolo v mori alebo vytopení a záchodoch.“
„Dej sa opakoval a zrychľoval, ale neviem prečo.“
„Stále musel riešiť veci - dookola.“
„Že tie veci sa riešia dookola, aj tie upratovačky sa menia v škole, a sú v kolobehu aj to s tým morom, že niekto sa v tom mori stratí, najviac som to pochopila na tej škole.“
„Mne to prišlo chaotické, tie strihy medzi scénami.“
„Celé mi to dávalo taký mimozemský nádych.“
„Vývolalo to vo mne nepokoj.“
„V úvode mi to dávalo zmysel, ale potom som úplne nerozumela ako sa ocitli v mori.“
„Ja som sa stratil keď boli na pohrebe.“
„Ten divák môže len pátrať čo znamenali niektoré scény.“

Organizátori celoštátnej súťaže a prehliadky na návrh odbornej poroty udeľujú tieto ceny a ocenenia:

• Hlavná cena a priamy postup na Scénickú žatvu Martin 2024, Zlaté pásmo, vecná cena NOC Bratislava
Vaša banda, Žilina za inscenáciu ĎALEKO - BLÍZKO

• Cenu primátora mesta Šaľa organizátori udeľujú na návrh Detskej poroty - Detské fórum, Zlaté pásmo
DDS Bečšina, Nová Dubnica za inscenáciu NA STRECHE

• Zlaté pásmo a špeciálna cena za kolektívnu výpoveď a hravú tvorivosť, vecná cena MsKS Šaľa
Didero, Kysucké Nové Mesto za inscenáciu PRŠÍ ALEBO ŠVIETI SLNKO

• Zlaté pásmo a špeciálna cena za kolektívnu výpoveď, vecná cena CVČ Šaľa
DDS Lano, Bratislava za inscenáciu AKO NA ...NÁŠŤ

• Strieborné pásmo a špeciálna cena za výber predlohy, vecná cena KOS Nitra
DDS 10 Nôh, Nitra za inscenáciu CHLAPEC, KTORÝ PATRIL MORU

• Strieborné pásmo a špeciálna cena za animáciu bábky, vecná cena ZUŠ Šaľa
Osoby z javiska, Svit za inscenáciu GIGANTICKÁ ZLOVESTNÁ BRADA

• Zlaté pásmo
Sovícatá, Štiavnické Bane za inscenáciu PRIAM(A) ROZPRÁVKA
Divadelný krúžok pri ZŠ Š. Senčička, Starý Tekov za inscenáciu INÁ AKO KAŽDÁ INÁ

• Strieborné pásmo
Zvončeky z Kapušian 3.2.1., Kapušany za inscenáciu ZABAVA GRADUJE
DDŠ Ochotníček, Púchov za inscenáciu NIČ
DDS Facka, Rimavská Sobota za inscenáciu DIEVČATKO
Divadielko pri ZŠ s MŠ v Poráči, Poráč za inscenáciu ROZPRÁVKA Z KUFRÍKA

• Bronzové pásmo
Divadlo na kolene, Cífer za inscenáciu ZAKLIATA HORA Á LA DOBŠINSKI SISTERS
DS Čiarový kód, Bratislava za inscenáciu A TAK SI PUTUJEME
Studio 12+20, Spišská Nová Ves za inscenáciu O KONÍKOVI HRBÁČIKOVI
DDS Sabinky, Trnava za inscenáciu KOLOBEH

